

Provpass 4

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del o

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

DELPROV ORD – ORDFÖRSTÅELSE

1. alter ego

- A andra jag
- B nya jag
- C sämre jag
- D rätta jag
- E gamla jag

2. preskriberad

- A förklarad
- B utesluten
- C bearbetad
- D avskriven
- E företrädd

3. gordisk knut

- A missförstånd
- B svårlöst uppgift
- C huvudfråga
- D svag punkt
- E förbannelse

4. bestyrka

- A intyga
- B tillägga
- C förbättra
- D inpränta
- E härda

5. ellips

- A elektrisk laddning
- B sjukdomstillstånd
- C matematiskt bevis
- D planetformation
- E geometrisk figur

6. kufisk

- A opålitlig
- B underlig
- C inställsam
- D ovänlig
- E egenkär

7. svinn

- A frosseri
- B vårdslöshet
- C avkastning
- D struntsak
- E förlust

8. nagga

- A utvidga
- B höja upp
- C gnaga
- D hugga tag i
- E fästa

9. med ens

- A som vanligt
- B plötsligt
- C likafullt
- D ständigt
- E allt eftersom

10. patina

- A åldrad yta
- B sirlig inristning
- C kort musikstycke
- D handsydd detalj
- E tunn pappskiva

Kunskapssyn

Intervju med Andreas Nordin, författare till avhandlingen *Kunskapens politik. En studie av kunskapsdiskurser i svensk och europeisk utbildningspolicy*.

Vad handlar avhandlingen om?

– Jag har tittat på språk, språkbruk och hur det förändras i utbildningsreformer inom EU och i Sverige. Vad menar vi med kunskap? Vilken kunskapssyn kommer fram?

Vilka är de viktigaste resultaten?

– Jag tar hänsyn till tre analytiska aspekter: kunskapsproduktion, kunskapsinnehåll och kunskapsstyrning. Vad gäller den första aspekten, kunskapsproduktionen, framgår det att Sverige följer en global utveckling där fokus ligger på utbildningens utfall snarare än dess innehåll, och där utbildningshanteringen standardiseras med instrument som nationella prov. Men Sverige skiljer sig från EU genom en återgång till en ämnesorienterad inriktning, snarare än att fokusera på generella kompetenser, som EU:s åtta nyckelkompetenser.

När det gäller kunskapsinnehållet har uppfattningen att skolan befinner sig i kris vuxit sig stark i både Europa och Sverige. Skillnaden är att på ett europeiskt plan framställs krisen som strukturell medan den i Sverige framställs som en professionell kris där lärarna är problemet. I texterna diskuteras lärares olika bedömning som ett grundläggande problem i strävan att få en likvärdig skola. I takt med att de standardiserade mätinstrumenten blir fler minskar efterfrågan på lärares professionella bedömning. Ansvar läggs över på mätinstrumenten och lärarna fråntas sin centrala arbetsuppgift.

Aspekten om kunskapsstyrning visar att parallellt med

att utbildningsområdet decentraliseras finns starka önskemål och direktiv om att centralisera skolans verksamhet. I förarbetet till Lgr 11 uttrycks tydligt att man önskar se en starkare statlig kontroll av skolans verksamhet. EU-kommissionen strävar också efter att få en direkt roll i medlemsstaternas reformarbete. Nationella utvecklingsplaner ska till exempel varje år skickas till EU.

Vad överraskade dig?

– Det som förvånar mig är de nya begrepp vi fått de senaste åren, bland annat entreprenörskap. Enligt EU är det en nyckelkompetens. Det förvånar mig hur lite som finns sagt om ett så centralt begrepp. I läroplanen nämns det bara vid ett par tillfällen, men inga förklaringar ges, ändå används det obehindrat. Det bekymrar mig att begrepp importeras och görs centrala utan att vi gör någon analys av dem. Skol- och utbildningsområdet blir en plats dit man kan plocka in lite vad som helst utan djupare analys.

Vem har nytta av dina resultat?

– Jag hoppas att min avhandling ska bidra till ett fördjupat samtal om vad kunskap är. För läroplaner och beslutsfattare kan den tjäna som utgångspunkt för diskussioner om vad som är skolans mål och mening. Politiska beslutsfattare kan med min avhandling se att vad vi menar med kunskap och vad vi tycker barn ska lära sig inte är givet på förhand.

GUNILLA NORDIN

Lgr 11 = Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

Uppgifter

11. Vad utmärker enligt texten utbildningspolicy i Sverige om man jämför med övriga Europa?

- A Fokuseringen på utbildningens former och resultat snarare än på dess innehåll.
- B Den stora krismedvetenheten och satsningen på standardiserade prov.
- C Det växande intresset för likvärdig bedömning och en centraliserad skola.
- D Diskussionen om lärarrollen och betoningen av ämnesspecifika kunskaper.

12. Vad framstår som det främsta syftet med avhandlingen?

- A Att ifrågasätta nyttan med kunskapsstyrning i skolan.
- B Att reflektera över den nya läroplanens nyckelbegrepp.
- C Att undersöka de strukturella orsakerna till skolans kris.
- D Att studera hur begreppet kunskap används inom skolområdet.

Konstnärsroll och konstnärsmyt

Om historien har lärt oss något, så är det att förändringar i samhällets struktur innebär förändringar även inom det område vi kallar konst. Både det konståg vi levat med de senaste 200 åren och föreställningen om konstnären som en outsider är samtida med de stora förändringar i samhället som moderniteten innebär. I moderniteten innefattas hela den process som tar sig uttryck i det internationella handelsutbytet, den våldsamma tillväxten av städerna, utvecklingen och spridningen av allt exaktare vetenskaper och av en teknik som blir alltmer avancerad, men också i framväxten av tidningar och tidskrifter samt i statens och den växande administrationens ökande makt. Det var en utdragen process som startade i England i slutet av 1700-talet men som pågick under hela 1800-talet.

På många sätt är vår samtid fullt jämförbar med tiden för modernitetens genombrott för 200 år sedan. Den förändringsprocess som samhället nu genomgår är större än på länge. Den digitala revolutionen har inneburit en teknisk utveckling jämförbar med industrialismen. Globaliseringen kan jämföras med uppkomsten av den moderna nationalstaten. Internet och informationssamhället är idag en lika stor förändring som uppkomsten av tidningsväsendet och den nya offentligheten under 1800-talet. De senaste årtiondena kan vi se en relativt snabb förändring också av grundläggande värderingar inom konstvärlden. Modernismens intresse för känsla och spontanitet har ersatts av en konceptuell, mer intellektuell konstuppfattning. Fotot, som länge hade svårt att finna acceptans inom konstvärlden, dominerar sedan ett tag samtidskonsten och den digitala tekniken har accepterats på bred front.

I datorn arbetar alla i grunden med att sortera samma ettor och nollor, oavsett om man är musiker, filmare, fotograf eller bildkonstnär. Många har utnyttjat detta för att arbeta gränsöverskridande. Den digitala teknikens inneboende möjligheter att kopiera har befrämjat en citatens och samplandets konst. Det unika verkets aura har förlorat sin plats som konstens viktigaste kvalitet. Beträktaren har kommit att få en alltmer aktiv roll i konstskapandet genom att den digitala tekniken har gjort det lättare att skapa interaktiva konstverk, och alltsedan 1990-talet har internet inneburit både en ny konstnärlig möjlighet och en ny arena för samtidskonsten.

Konståg begreppet har de senaste decennierna vidgats så att det idag är närmast gränslöst. Skillnaden mellan det som är konst och det som är något annat tenderar att bli alltmer otydlig. På många sätt verkar vi vara på väg mot en situation som liknar den vi hade innan den moderna konståg begreppets födelse. På ett plan kan detta tyckas med-

föra att konsten som en särskild kategori är på väg att utplåna sig själv, men på sikt borde allt detta innebära att vi kommer att få se en utveckling mot en ny och annorlunda konståg roll.

Idag är de flesta överens om att konsten som historisk kategori föddes under 1700-talet när konst och teknik idéhistoriskt gick skilda vägar och de sköna konsterna skildes från alla andra typer av konst, som läkekunst och ingenjörskonst. När detta skedde skapades också ett behov av att särskilja den på det konstnärliga området kreativa människan från den som var kreativ inom områden som inte var konst. På så sätt bildades en myt om hur konstnären skulle vara och bete sig. I föreställningen om den moderna konstnären ingick att denna var en genialisk person som på så sätt höjde sig över den vanliga människan. Den förändrade uppfattningen om konstnären sammanföll med en förändring av de sköna konsternas karaktär. Fantasin och känslan blev allt viktigare samtidigt som betoningen av den subjektiva sensibiliteten ökade på bekostnad av förnuftet. Samtidigt växte också ett intresse för den skapande konstnären och de psykologiska processer som ingår i den kreativa processen. Den oberoende spontaniteten och autonomi hos den kreativa konstnären uppvärderades.

En av de viktigaste ingredienserna i myten om den romantiska konstnären och hans eller hennes arbete var den extrema betoningen av individualiteten. Sinnessjukdomen – fastän farlig och hotande – hörde samman med fantasin och kunde vara en källa till värdefulla bilder och insikter. Mot slutet av 1800-talet kom däremot den romantiska uppfattningen om konstnären och galenskapen att bli alltmer extrem. På litteraturens område kan detta exemplifieras med Arthur Rimbaud och Gerard de Nerval. Den ene urtypen för den geniala outsiders och den andre mentalsjuk.

På 1900-talet kom intresset för galenskapen att modereras, men outsiders fann sig väl till rätta i modernismen, framförallt under 1900-talets början. Även mycket annat av det vi känner igen i en modernistisk konstsyn tillhör moderniteten. Hit hör till exempel föreställningen om avantgardet, som har sitt ursprung i tron på den ständiga tekniska utvecklingen. Men mitt i det västerländska 1800-talets framstegsoptimism fanns också en motsatt rörelse i uppskattningen av det ociviliserade, det av kulturen och moderniteten oförstörda. Detta yttrade sig som ett intresse för det man upplevde som primitivt. Hit räknades äldre kulturer, medeltida arkitekturstilar och tillverkningsmetoder såväl som afrikansk stamkonst, barnteckningar och det omedvetna i människans själ.

Under modernismen hyllades en myt om det konstnärliga skapandet, där konstnären helst skulle vara en outsider även i konstvärlden. Ett bra exempel på en företrädare för en sådan konstsyn är den franske konstnären och konsteoretikern Jean Dubuffet. Han hävdade att konsten desarmades och förlorade sin subversiva kraft så fort den fick etiketten ”konst”. Det var i stället i bilder skapade av konstnärer som befann sig utanför den etablerade konstvärlden som den betydelsefulla konsten stod att finna. För Dubuffet var konstnären per definition en outsider som levde på marginalen i samhället.

Modernismens föreställning om outsiders går också att utläsa i den skrivna konsthistorien. Konstnärer som har passat in i modernismens konstsyn har fått framträdande plats i konsthistorien på bekostnad av dem som inte på samma sätt har motsvarat den moderna konstnärsmynen. Om samtiden nu inneburit denna stora omvälvning av konstvärlden som jag beskrivit i inledningen till denna text, uppstår ju naturligt frågan vad den nya konstnärrollen kommer att innebära. Finns där fortfarande plats för

en outsider? Svaret är förstås inte lätt att ge. Ännu visar vi ett obrutet intresse för det ovanliga. Att vara kreativ har alltmer ansetts innebära en förmåga att kunna se livet ur överraskande synvinklar, att formulera problem på ett oväntat sätt och att vända upp och ner på självklara uppfattningar. Kanske är det fortfarande så att det som fascinerar oss i konsten ofta är det oväntade, det som bryter vaneseendet, det överraskande perspektivbytet.

Konstnärrollen och myten om den konstnärligt kreativa kommer säkert att förändras en hel del i den nya situation som nu råder, men jag är inte säker på att outsiders för den skull är död.

Kanske ligger en del av konstens lockelse och subversivitet just i tanken på att den härrör från något säreget och annorlunda, omöjligt att kontrollera.

PER DAHLSTRÖM

konceptuell = som lägger all vikt vid idén

avantgarde = föregångare

subversiv = omstörtande

Uppgifter

13. Vilket antagande beträffande konstnärrollen står i fokus för textförfattarens resonemang?

- A Att konstnärrollen behöver förnyas.
- B Att konstnärrollen bör definieras.
- C Att konstnärrollen är föränderlig.
- D Att konstnärrollen förlorat sin betydelse.

14. Vilket av följande tar textförfattaren upp som ett exempel på den förändring som konsten genomgått de senaste decennierna?

- A Att de flesta utövande konstnärer numera egentligen sysslar med information.
- B Att kvaliteten inte längre nödvändigtvis bestäms av hur ensamt i sitt slag konstverket är.
- C Att konsten intresserat sig allt mer för det ursprungliga och enkla.
- D Att förnuftet förlorat sin betydelse som konstnärlig drivkraft.

15. Vilka egenskaper präglade en sann konstnär enligt den mytbild som tog form på 1700-talet?

- A Andlighet och vishet.
- B Förfining och elegans.
- C Mod och nyfikenhet.
- D Egensinne och frihet.

16. Vilket av följande gav enligt textförfattaren upphov till 1800-talets romantiska konstnärsmyt?

- A Önskan att framställa konstnärligt skapande som en unik form av kreativ verksamhet.
- B Försöket att återupprätta det individuella uttrycket i en tid då kollektiva konstnärliga uttryck värderades högt.
- C Behovet av att befria det konstnärliga uttrycket och göra konstbegreppet mer gränslöst.
- D Protesten mot den moderna framstegsoptimism som hyllade allt nytt men föraktade det primitiva och oförstörda.

Kolesterolforskning

Kolesterol är ett livsviktigt ämne, som finns i kroppens alla celler. Allra mest finns i hjärnan och man vet att det har stor betydelse för en rad centralnervösa funktioner. Om balansen mellan syntes, upptag och utflöde av kolesterol rubbas kan detta få förödande konsekvenser. För lite kolesterol i hjärnan kan till exempel ge upphov till neurologiska och mentala rubbningar; för mycket kolesterol i cirkulationen kan täppa till artärerna och orsaka hjärt- och kärlsjukdomar.

Mycket forskning har under åren ägnats åt kolesterol, men fortfarande görs nya upptäckter. En av dem som i hög grad har fokuserat sin forskning på kolesterol, dess funktion och betydelse, är professor Ingemar Björkhem vid Karolinska Institutets institution för medicinsk laboratorievetenskap och teknik.

En stor del av hans forskning är koncentrerad på reglering av olika nyckelenzym, särskilt samspelet mellan enzym som styr bildning och nedbrytning av kolesterol. Professor Björkhem och hans forskargrupp står bakom det senaste genombrottet, som gäller tidigare helt okända mekanismer för kolesteroltransport. I det ena fallet gäller det hur makrofager (celler som utvecklas från vissa vita blodkroppar) gör sig av med kolesterol, i det andra hur kolesterolet i hjärnan tar sig förbi blod-hjärn-barriären.

– Makrofager spelar en nyckelroll vid åderförkalkning. I ett tidigt stadium av denna process sker en ackumulering av kolesterol i dessa celler, som omvandlas till ”skumceller”. Balansen mellan upptag och eliminering av kolesterol i makrofager har alltså stor betydelse för utveckling av åderförkalkning, säger Ingemar Björkhem.

– Det vi nu har upptäckt är att makrofager kan omvandla kolesterol till de två mer polära, det vill säga vattenlösliga, metaboliterna 27-hydroxykolesterol och kolestensyra. Detta sker med hjälp av enzymet sterol 27-hydroxylas, som finns i de flesta celler men i särskilt hög grad i makrofager. Dessa båda ämnen kan transporteras ut ur cellen betydligt lättare än kolesterol. När de nått cirkulationen transporteras de snabbt till levern, där de omvandlas till gallsyror.

Bakgrunden till upptäckten är följande: Redan på 1980-talet kunde Ingemar Björkhem och en norsk forskargrupp visa att patienter med den sällsynta metabola sjukdomen cerebrotendinös xanthomatos (CTX) saknar sterol 27-hydroxylas. Dessa patienter utvecklar xanthom, det vill säga en ansamling av kolesterol i vissa av kroppens vävnader, samt tidig åderförkalkning. Trots detta har de normala nivåer kolesterol i blodet. Misstanken uppstod då att enzymet kunde ha betydelse för kolesteroltransport

ten ut ur cellerna. Ett stort antal mutationer i genen som kodar för detta enzym har nu definierats.

Ingemar Björkhem samarbetar bland annat med en israelisk forskargrupp för att se om man genom att överuttrycka enzymet kan förhindra att makrofager omvandlas till skumceller och därmed också påverka utveckling av åderförkalkning. Forskarna har hittills vid provrörsförsök lyckats åstadkomma ett överuttryck i makrofager. Nästa steg blir försök i djurmodeller.

– Om vi lyckas med det skulle denna princip på sikt också kunna utnyttjas terapeutiskt i kliniska sammanhang på patienter med begynnande åderförkalkning, säger Ingemar Björkhem.

Det vanligaste och mest framgångsrika sättet att idag påverka åderförkalkningsprocessen är att åstadkomma en generell sänkning av kolesterolhalten i cirkulationen, framför allt med hjälp av kolesterolsynteshämmare (statorer). Den nya kunskapen skulle enligt Björkhem kunna tänkas ge upphov till mer specifika terapeutiska strategier i framtiden, som koncentrerar sig på makrofageras kolesterolomsättning. Den nyupptäckta transportvägen för kolesterol kan betraktas som en ”försvarsmekanism”, som utnyttjas då vissa celler utsätts för mycket kolesterol. Mekanismen fungerar därmed som ett komplement till den klassiska vägen via lipoproteinet HDL (*high density lipoprotein*). Detta drar ut kolesterolet från cellmembranen och transporterar det till levern. I levern omvandlas kolesterolet till gallsyror, som kan elimineras via gallan i vattenlös form.

Det är möjligt, säger Björkhem, att den nya transportvägen har större betydelse i samband med hög kolesterolbelastning än vid låg. Försök på möss, som saknar sterol 27-hydroxylas, visar att de inte utvecklade åderförkalkning vid normal kost. Men när de sattes på en diet med mycket kolesterol dog hälften av mössen efter tre månader. Den exakta orsaken till deras död har dock ännu inte fastställts. Ingemar Björkhem berättar vidare att den nyupptäckta mekanismen tycks ha särskilt stor betydelse för kolesterol i lungorna.

– Den ena metaboliten, kolestensyra, verkar komma nästan enbart från lungorna, i huvudsak från lungmakrofager och alveolära celler, men också från andra typer av celler i lungorna. Vi har till exempel kunnat se att vid förlust av ena lungan sjunker halten av kolestensyra till ungefär hälften.

Ingemar Björkhem berättar att han och hans grupp nyligen visat med hjälp av immunoelektronmikroskopi att sterol 27-hydroxylas tycks vara ansamlad till de ställen

i alveolarcellerna som innehåller lungsurfaktant, en blandning av bland annat olika sorters fettämnen. Då kolesterolet i surfaktanten kan påverka dess förmåga att minska ytspänningen i lungan, kanske enzymet har betydelse för att hålla nere kolesterolkoncentrationen i denna viktiga lipidfraktion.

En första praktisk konsekvens av upptäckten att cirkulerande kolestensära kommer från lungorna kan tänkas bli inom diagnostiken. Studier hittills tyder på att patienter med lungsjukdomar som minskar mängden metaboliskt aktiv lungvävnad har lägre nivåer av cirkulerande kolestensära.

ANN-MARIE DOCK

Uppgifter

17. Vad är innebörden i den nya upptäckt som Ingemar Björkhem och hans forskargrupp gjort?

- A Att kolesterol transporteras ut till cellerna snabbare än man tidigare trott.
- B Att kolesterol bryts ner på fler sätt än man hittills känt till.
- C Att kolesterol bara är ett av flera ämnen som orsakar åderförkalkning.
- D Att kolesterol orsakar skador bara i vissa typer av celler.

18. Vad är sterol 27-hydroxylas?

- A En metabolit.
- B En typ av makrofag.
- C Ett enzym.
- D Ett slags kolesterol.

19. Vilken inverkan tror man, enligt texten, att sterol 27-hydroxylas har på lungsurfaktant?

- A Det påverkar lungsurfaktantens halt av kolesterol.
- B Det påverkar lungsurfaktantens förmåga att reglera kolesterolets ytspänning.
- C Det påverkar lungsurfaktantens ytspänning.
- D Det påverkar lungsurfaktantens förmåga att transportera kolesterol.

20. Vilken av följande alternativa rubriker sammanfattar bäst textens innehåll?

- A Så blir kolesterolet ett försvar mot åderförkalkning
- B Så påverkar kolesterolet vår cirkulation
- C Så regleras kolesterolet i vår kropp
- D Så kan kolesterolet användas

DELPROV MEK – MENINGSKOMPLETTERING

21. Blindtarmsinflammation beror på att blindtarmsbihanget blivit inflammerat. Bihanget, som är ungefär lika stort som ett lillfinger, sitter nära tunntarmens ____ i tjocktarmen.

- A fästing
- B kröning
- C flexion
- D mynning

22. "Vad handlar det här om?" frågade den amerikanska kusinen. "Bruce Springsteen från New Jersey spelar och tidningarna behandlar det som om ett världskrig hade brutit ut!" Jag blev svarslös, men faktum är att kusinen satte ____ på en egenhet med svensk journalistik: Det finns ytterst få ____ hur många spaltmeter de svenska kvällstidningarna viker åt Bruce Springsteen när chansen ges.

- A tummen – bortförklaringar till
- B spiken – kritikröster mot
- C fingret – begränsningar för
- D ljuset – kommentarer om

23. Målsättningen med denna lönsamhetsanalys är att söka få en ____ om de ____ ekonomiska effekter som uppstår för den offentliga ekonomins budget ____ den arbetsmarknadsutbildning som man har studerat.

- A bakgrund – negativa – tack vare
- B kunskap – grundläggande – i motsättning till
- C tillämpning – oväntade – på grund av
- D uppfattning – primära – till följd av

24. Med rufsigt grått hår, orange kofta och klara blåa ögon stod han där på den psykiatriska akutmottagningen, en av Sveriges främsta bildkonstnärer. Han ____ myten om kreativitet och galenskap. Vissa forskare hävdar att tanken på ett sådant ____ bara är en myt, andra menar att det är en realitet.

- A förkroppsligade – samband
- B skapade – tillstånd
- C förhärligade – utspel
- D punkterade – skapande

25. Tangoresenären ställs inför ett klassiskt turistproblem: den _____ man reser till en plats för att finna riskerar att förstöras av ens egen närvaro.
- A stringens
  - B autenticitet
  - C konsensus
  - D frivolitet
26. Det är tabu att diskutera kollegors vikt, men en överviktig chef kan uppfattas som mindre _____ eftersom många antar att övervikt har en _____ inverkan på hälsa och arbetsförmåga.
- A kapabel – menlig
  - B ineffektiv – fatal
  - C dominant – emfatisk
  - D tillförlitlig – trivial
27. Arbetsförmedlingen har inte lyckats _____ så många som det var tänkt till folkhögskolornas motivationshöjande kurser för ungdomar utan betyg, trots att dessa kurser visat sig vara framgångsrika.
- A anvisa
  - B anpassa
  - C anordna
  - D anknyta
28. Allt land som i dag ligger _____ *högsta kustlinjen* har _____ landhöjningen påverkats av havet. Uppgrundade gamla strandvallar och kalspolade klapperstensfält, som i dag kan återfinnas _____, är exempel på havsvågornas arbete genom tiderna.
- A nära – tack vare – på havets botten
  - B på – i motsats till – i de fjällnära skogarna
  - C under – på grund av – långt in i landet
  - D inom – trots – vid stränderna

29. Under det att man i efterkrigstidens Sverige talade om "det svenska körundret", hävdade den tyske musikteoretikern Theodor Adorno att nazisternas användning av körsången ____ denna genre i Tyskland under lång tid.
- A reserverade
  - B överskattade
  - C föranstaltade
  - D misskrediterade
30. Oavsett vad man anser om de hårda ord som Sveriges statsminister använde vid detta tillfälle var det ingen tvekan om vem som ____ frågan. Statsministern kunde följa upp sitt uttalande med ____ av diplomatiska åtgärder.
- A ställde – ett stall
  - B formade – en laddning
  - C ägde – ett batteri
  - D angick – ett uppslag

In the following text there are gaps which indicate that something has been left out. Look at the four alternatives that correspond to each gap and decide which one best fits the gap. Then mark your choice on your answer sheet.

How to Get Good Grades

Education is the handmaiden of economic growth: teach future workers well, it is argued, and they will go on to invigorate the economy. No **31**____, then, that the OECD, a club of mostly rich countries, goes to great lengths to discover how the school systems in its member countries are doing. Every three years, the so-called PISA study will detail and rank the reading, mathematics and science skills of 15-year-olds in each country. But even more important than ranking school systems is knowing how to make them better. That is the aim of a recent study by McKinsey, a consultancy firm.

For starters, McKinsey says, throwing money at education does not seem to do much good, at least in those countries that already send all their young people to school. America, for example, **32**____ its spending on schools by 21% between 2000 and 2007, while Britain pumped in 37% more funds. Yet in this period, according to PISA, standards in both countries slipped. Many school systems that were not showered with extra funds did much better.

What separates the big spenders from the **33**____, McKinsey found, is the awareness that different types of school system respond to radically different types of reform. In countries where schools mainly seek to teach pupils to read, write and grasp some basic maths, centralisation seems to work. All teachers should be directed to teach the same lessons from the same textbooks. However, **34**____ the school system can teach to basic standards, it should pay more attention to collecting detailed data on examination results. This serves not just to make schools accountable, but helps to identify the best teaching methods.

Countries where schools have already attained a higher standard should become pickier in choosing teachers. Another study by McKinsey in 2007 concluded that making teaching a high-status profession was what **35**____ standards. For instance, schools could recruit teachers from among the best university graduates.

THE ECONOMIST

Alternatives

- 31.**
 A doubt
 B problem
 C surprise
 D harm
- 32.**
 A supported
 B increased
 C reduced
 D allocated
- 33.**
 A teachers
 B reformers
 C funders
 D improvers
- 34.**
 A once
 B since
 C though
 D before
- 35.**
 A transferred
 B covered
 C replaced
 D boosted

Shona Sculpture

In Zimbabwe, the Shona people were traditionally known as “the People of the Mist”, since they inhabited the mist-shrouded Inyanga Mountains, from whose stone their descendants have been creating extraordinary sculpture over the past 55 years or so.

The Shona are the oldest and also the largest ethnic group in the country, and the legendary guardians of King Solomon’s mines. Despite the fact that many of them are now urbanised, the essence of their misty land and its spiritual world is deep within their psyche and still relevant.

In fact, the belief is that each rock on the Inyanga slopes, wonderfully varied in colour, contains a spirit unique to that stone. As an exhibition review in a London newspaper put it recently: “Shona sculpture is an art movement which emerged in Zimbabwe in the 1960s and has now been hailed on the international art scene. It is sculpture of world quality, extracting the individual spirit of the stone.”

Potent traditions of spiritual connection and myth may well link contemporary Zimbabwean sculpture to steatite carvings, particularly of birds, created at Great Zimbabwe, the imposing city structure built of stone circa 1500 AD, and surrounded by massive walls. From long past, the Shona have been a gentle, deeply reflective people, mystically inclined and armed with enduring patience and resourcefulness. Even in warfare, they relied on traditional religious systems for power, defeating Portuguese invaders in 1600.

The key to Shona life is the family – women, men and their children, as well as their ancestors. In the past a member of the family was a *muvesi* or carver, empowered by a *Mudzimu*, a special ancestral spirit who manifested in dreams.

The *muvesi* created household items with great artistry in wood and clay, though not usually stone, as a way of recounting what he had seen in a dream. This heritage is embedded in the work of modern Shona sculptors, though theirs is clearly not for functional purposes.

The present art movement surged into public consciousness in the early 1960s with the encouragement of Frank McEwen, the first director of the National Gallery in Harare. He quickly realised the inherent sculptural brilliance of the Shona, enabling sculptors to form a workshop at the gallery, helping to sell their work there, and fairly soon to exhibit it abroad. Many exhibitions at global venues have followed, as far afield as Japan.

In 1966, a second European, Tom Blomefield, made available land on which he had been farming, which had a vast deposit of serpentine stone. This enabled a group of sculptural stars to shine. Initially, Blomefield encouraged them by supplying them with tools, shelter and food. All the sculpture produced was transported 100 miles to Harare where it was successfully sold, enabling the artists to become independent. Now, a second generation of urban artists has gained recognition, based in Harare or establishing themselves in Europe.

Most Shona artists have no formal art training, but were taught by relatives or a master sculptor. Brothers Gedion and Collen were instructed by their father, Claud Nyanhongo. Gedion says: “I started making sculptures before I knew my name.” He has now achieved international success, with studios in Zimbabwe and the USA. His work explores social issues such as unemployment, as well as human love and the spiritual power it can provide. “I want to make people happy and to promote peace,” he adds.

JULIET HIGHET, NEW AFRICAN

Questions

36. What is implied about the Shona people in the first two paragraphs?

- A The majority of them now work and live in the big cities of Zimbabwe.
- B They used to make a living as miners in ancient times.
- C Their brilliant sculpture is a relatively modern phenomenon.
- D Few of them can now remember their old way of life.

37. What, according to the text, is the key motivation for Shona sculpture?

- A The commercial potential of African sculpture in the western art world.
- B The religious idea that rocks are inhabited by specific spiritual beings.
- C The striking colours and shapes of many rocks in the Inyanga Mountains.
- D The amazing individual creativity of present-day Zimbabwean artists.

38. Which of the following statements is most in line with the text?

- A Modern Shona sculpture seems to be related to other artistic expressions from older times.
- B Sculptural ornamentation was a prominent feature of Great Zimbabwe.
- C Traditional images of mysterious beasts are a permanent source of inspiration for Shona sculptors.
- D The mythical city of Great Zimbabwe was full of impressive bird statues.

39. What are we told about the *muvesis* in comparison with present-day Shona artists?

- A Today's Shona sculpture has further developed the practical aims of the *muvesis*.
- B The dream element of today's Shona sculpture was largely missing from the objects created by the *muvesis*.
- C Basically the same materials were used by the *muvesis* as by recent Shona sculptors.
- D The artistic work of the *muvesis* was more closely related to everyday life than that of modern Shona sculptors.

40. What are we told about Tom Blomefield's relationship to certain Shona artists?

- A He made a good profit out of the high-quality sculpture produced on his land.
- B His ideas about stone sculpture lay behind much of their later success.
- C He provided all kinds of basic material support for their artistic work.
- D His connections with the art world were key to their international careers.